

STUDENTEN WEEKBLAD

13^e Jaargang.
No. 23.

HOOFDREDACTEUR: J. E. A. DE VOGEL.
REDACTEUREN: C. TELLEGEN, NOTODININGRAT, A. DE JONGH,
W. F. A. ROËLL, E. HIJMANS, G. B. VAN DE WERFHORST.
VAST MEDEWERKER IN ZAKE STUDIEBELANGEN: A. J. STARING.

Vrijdag
17 Maart '11.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is / 3,50, bij vooruitbetaling / 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. W. W. W. W.
UITGEVER + DELFT

Inzendingen te bezorgen vóór Dinsdagmiddag 4 uur aan het Redactie-adres: Vlamingstraat 34; daarna en slechts dan, wanneer toch opname in het eerstvolgend nummer gewenscht is, aan dat van den hoofdredacteur: v. Leeuwenhoeksingel 17.

Inhoud.

Uit de Delftsche wereld.

I. Waar eens zijn wieg stond?

Studiebelangen.

Aan J. J. P. Oud, bouwkundig student, door P. J. Willekes Macdonald.

Naar aanleiding van opwekking, door J. P. Fokker.

Vereenigingsleven.

Christendom en Sociaal-Democratie.

Enkele opmerkingen aangaande de lezing van Ds. Bakker over Christendom en Socialisme, door Gerda Lindeijer.

Antwoord aan Mej. Lindeijer, door E. Hijmans Jr.

Christen Studenten-kampen, door U. Ph. Lely.

Wetenschap en wijsheid.

Enkele opmerkingen over „Het bestaan van God” van den heer J. Ingerman, door H. Strang Az.

Gedachten en gedichten.

Examen, door C. W.

Liedje, door C. W.

Zoeker, door L. R. N.

Bloemlezing.

Brieven uit de Meijerij, door Bbk.

Kunst.

Tentoonstelling van werken van „W. Degouve de Nuncques” (Rotterdamse Kunstkring), door A. d. J.

Feuilleton.

De korte maar boeiende levenshistorie van wijlen „Evertaard Rozenstengel”. (Slot.)

Ingekomen boeken.

Berichten en mededeelingen.

Correspondentie.

Agenda.

Uit de Delftsche wereld.

I. Waar eens zijn wieg stond?

Ik heb U hier opgesomd eenige plannen, die wij in behandeling zullen nemen. Misschien vindt Gij het kort dit programma, maar wij willen meer; hooger is ons doel, dan het afdoen van eenige bepaalde zaken. Wij willen ons als Senaat gevoelen aan het hoofd van ons Corps, wij willen nagaan de stroomingen die in dat Corps zullen ontstaan, en als het ons voorkomt, dat verkeerde ideeën opkomen, dan willen wij ons stellen daar pal tegenover en verdedigen, wat ons heilig en schoon voorkomt, wij willen trachten te zijn de leiders en voorgangers van het Corps.

(De Heer H. G. Nolen, pres. v/h D. S. C. op 10 Febr. 1911).

Ieder kent het:

„U studeert? Pardon, ik ben student te Delft.”

en:

„U is student? Pardon, ik studeer te Delft.”

Tegénwoordig luidt het:

„Zie ik in U een Delftsch student? Pardon, ik studeer wel aan de T. H. maar ik woon in den Haag.”

Kent Gij die horden niet, stroomende uit den trein van 8.45 te Delft (wil mij gelooven als ik U hierbij verzeker dat ik het spoorboekje even heb moeten opslaan), mede oorzaak vormende van de modderige vuilheid der Houttuinen, van het piepen van het Binnenwaterslootbrugje;

elke morgen weer en nog eens weer komende als een troep handelsreizigers in 't artikel „vernuft”, opkoopters van technische wetenschap, fokkers van teekeningen, heen en weer trekkende in de woestijn van hun denken waarin de technische zaken en punten vele zijn als de zandkorrels en het overige kaal en naakt als de rotsen. Zijn dat studenten? Oh Delftsch Studenten Corps, moest Gij daarvoor in 1862 de vrijheid van studie op de P. S. veroveren om ze in deze vorm bij de T. H. S. terug te vinden? Zijn dat de beoefenaars van vrije studie, dat de volgelingen van ons Hooger Onderwijs? Oh, Uil der Wijsheid stort Uw tranen vrij uit, de oorzaken van Uwe droefheid zijn vele!

Cijfers voor hen, die de grootheid van dit kwaad niet vermoeden noch beseffen; de statistiek uit de Almanakken van het D. S. C. (helaas slechts loopende van 1905) geven de volgende: *)

Cursus 1905—1906	Totaal ingeschr.:	1137	Buiten Delft wonende:	399
„ 1906—1907	„ „	: 1148	„ „	: 397
„ 1907—1908	„ „	: 1228	„ „	: 462
„ 1908—1909	„ „	: 1166	„ „	: 427
„ 1909—1910	„ „	: 1165	„ „	: 450
„ 1910—1911	„ „	: 1220	„ „	: 485

In zes jaren tijds dus een vermeerdering met 83 ingeschrevenen op het totaal en een vermeerdering van 86 ingeschrevenen op de trekkende menigte. Deze bedraagt nu 40 % van het totaal, het onrustbarende getal van 500 dreigt te worden overschreden, de lijn is, de sprongen van het totaal in aanmerking genomen, steeds liggende!

Waarom wij deze zoo algemeene uittocht uit Delft zulk een droevig verschijnsel achten? Wijl hij in zijn algemeenheid niet alleen zichzelf, maar ook noodwendig het andere deel der studeerende jongelingschap in den afgrond meevoert.

Dien afgrond van totaal gemis aan samenleving, aan organisatie, aan vrijheid en ontwikkeling. Moeten wij dan allen concurrerende haastige opkoopters der technische wetenschap worden? Dit sporende en trammende gedeelte onzer is en wordt de pest voor elke organisatie en samenleving der studeerenden. Zij hebben nergens tijd voor, hun trein wacht, zij kunnen 's avonds hier niet blijven, geen lezingen of vergaderingen bijwonen, zij worden geen lid der vakgezelschappen, zij ontwrichten de studiebeweging. Zij houden geen voeling met hun lot- en tijdgenooten, (hoogsten met een coupé-vol) zij beletten het vormen van een wetenschappelijke kern, van een ontwikkelingsbrandpunt in Delft. Zij beantwoorden even nauwgezet als hun tijdregeling (welke slechts eenige afwisseling vertoont tusschen zomer- en winterdienst) aan de studie- en examen-eischen. Het programma en die eischen worden nauwkeurig afgewerkt, eenige vrijheid naar aanleg of voorkeur veroorloven zij zich niet en waar zij zoo vele worden, wordt de vrijheid van studie vergeten, wordt van anderen dezelfde doodende afwerking van het programma verwacht zoo niet geëischt, de vrijheid van studie is voor een ieder verloren.

De vrijheid wordt steeds door het geregelde, het wettelijke en het programma van het onderwijs bedreigd, wij moeten die zelve verdedigen, door een samenleving in onze universiteitsstad buiten de studie-uren.

Hoe hopeloos wordt dat, wanneer zulk een aantal elken middag 5.08 en 5.31 of vroeger reeds van den Delftschen horizon verdwijnt?

*) Hierbij zijn ingeschrevenen zonder vermelding van adres als in Delft wonend beschouwd.

Slechts door de krachtige samenleving der studeerenden kan de vrije studie en het **hooger** onderwijs gehandhaafd blijven; als éénlingen dit onderwijs volgen, overwint het geregelde programma en vervalt het hooger tot lager onderwijs. Van „studie” is geen sprake meer, een „volgen en leeren der lessen” is daarvoor in de plaats gekomen. Door den druk die zij zodoende op onderwijs en examens uitoefenen, noodzaken zij ons hun levensregeling te volgen. Niet slechts missen zij zelve de ontwikkeling en vorming, die de samenleving in ons Delftsch brandpunt ons kan en moet geven, maar zij belemmeren langs dezen indirecten weg ook de samenleving van hen die niet tot de trekkenden in de woestijn behooren.

Zoo vormen zij dus met andere oorzaken *) het groot knagend kwaad aan de vorming van den Delftschen ingenieur:

door belemmering der algeheele studieorganisatie en door niet deelneming aan de ontwikkelingssamenleving verlammen zij de strijdkrachten voor vrije studie; het hooger onderwijs verliest zijn karakter;

door de gemakkelijkheden waarmee ze zich in het nu schoolsche onderwijs weten te schikken, slepen zij ons allen mede in die sleur;

de ingenieur bereikt niet het mogelijke wetenschappelijk peil, want de werkelijke hogere studie ontbreekt, door het medeslepen van allen in de schoolsche sleur wordt de ontwikkelingssamenleving ernstig benadeeld, de ingenieur krijgt niet die vorming tot hoogstaand mensch die het leven in een ontwikkelingsbrandpunt mogelijk maakt.

En waar moeten wij de oorzaak van het optreden der spoorstudenten zoeken?

Daar zijn er vele kleine als: inwoning bij ouders, banden met sport- en dansclubs, de ongezondheid der Delftsche lucht enz., welke wij, als geenszins kunnende vormen de oorzaak van dit *algemeene* verschijnsel, stilzwijgend voorbijgaan.

Is elders wonen goedkooper? Dit kunnen wij, gezien de vermeerdering met de reiskosten, zeer moeilijk gelooven; maar wanneer dit werkelijk de bron van het kwaad zou zijn, dan wijst dit op een overvraging der Delftsche burgerij en dan zou daaraan door een algemeene actie zeer goed een einde te maken zijn.

Neen, er zijn m. i. twee andere veel droeviger en algemeener redenen en wel:

gebrek aan wilskracht, gepaard gaande met een algeheel gemis aan besef van hetgeen tot de vorming van den mensch-ingenieur behoort en noodig is. Zij vluchten, die krachteloozen, voor de verleidingen van Delft, voor de vele niet voor de technische wetenschap en **dus volgens hen niet aan hun vorming** besteede avonden, voor de daarbij vele verslapen morgenuren. Zij vluchten en slapen hun leven voort, steunende op de regelmaat van het spoorwegklokje. Daarbij heerscht helaas bij zoo velen het bekrompen begrip dat een voldoen aan examens hen tot ingenieur maakt. Ja, wel den titel wordt U daarbij krachtens de regelmatige wet gegeven, doch ingenieur zijt Gij niet, geen ingenieur **wiens vormingswieg in Delft stond**, waar men ook later veel van zal en mag verwachten juist wijl hij een **Delftsch** ingenieur is.

*) even betreurenswaardige, welke misschien een volgende maal genoemd kunnen worden.

Studiebelangen.

Aan J. J. P. Oud, bouwkundig student.

Ware het niet het gerucht, zoo had de almanak het kunnen zijn, die me vertelde dat u pas zeer kort hier in Delft bent. Want dat u al zeer weinig begrip toont van Delftsche toestanden, dat blijkt in den laatsten tijd geen kenmerk meer van aankomelingen te zijn. Het is daarom dat ik langs dezen weg niet alleen u, maar ook eenige anderen een paar inzichten wil toonen, die misschien minder enthousiast, maar dan ook minder van buiten af geïmporteerd zijn.

Eerstens moet ik u teleurstellen in eenige uwer besliste uitspraken: Practische Studie heeft wel degelijk ingezien dat het einddoel dezer opwekking een „Delftsche Architectuurschool” was. Ook heeft men niet „over het hoofd gezien dat slechts door eenheid iets tot stand gebracht kan

worden”, maar heeft onder de oogen gezien, dat in Delft geene eenheid bereikt kon worden en dat aesthetische en constructieve ontwikkeling ook zonder aaneensluiting verkrijgbaar is.

Maar vooral heeft men ingezien dat als „alle” bouwkundigen tot overeenstemming geraken en een vaste richting aangegeven, dat dan onvermijdelijk het stelsel dier school zal worden gedogmatiseerd.

En daartegenover lijken mij uwe uitroepen over de ons voórgaande kunstschilders op hun Amsterdamsch *atelier* zeer „kleingeestige argumenten”. Als het er u werkelijk om te doen was om als „architect tevens filosoof” te zijn, zoudt u wel zoo langzamerhand weten dat men de filosofie niet in samenkomsten bestudeert.

Ik veronderstel nl. dat u al wat langer tijd daarmee bezig zijt. Anders had u ook wel ingezien dat een „school” voor een pas aankomend iemand dogmatisch *moet* werken. Misschien had u dan ook alleen van kleingeestige concurrentie-argumenten gesproken en niet eens zoo iets ontwaard als een afkeer van het „grootte” doel uwer opwekking. En terwijl u anderen toeroept: „houdt niet angstvallig vast aan een richting van welke waarde ge U nimmer rekenschap geeft”, onderzoekt u zelf allermint wat men hier als een schrikbeeld schijnt te beschouwen! En in plaats van angstvalligheid geeft u het voorbeeld van een koddige zelfbewustheid, door er mee te koop te loopen, dat u niet eens weet, dat in Delft geene ontwikkeling der architectuur wordt „gepropageerd”.

En dat nu zij, die door traditie of „filosofie der kunst”, zich van de waarde der Delftsche studierichting rekenschap gaven en er van overtuigd zijn, dat hier ook geenerlei architectuur-ontwikkeling *mag* worden gepropageerd, wordt door u „betreurd”!

Maar dat een persoon streeft en een beweging in 't leven roept om tegen de bedoeling van het Hooger Onderwijs en in strijd met Delftsche tradities een profetie te bewerken eener Delftsche Architectuurschool, dat „dient met groote sympathie te worden gevolgd”.

Welnu, dergelijke uitspraken bewijzen niet alleen dat u hier nog te kort zijt om de richting en organisatie onzer studie te begrijpen. Ze bewijzen daarenboven dat u met uwe verzuchting over ateliers in „de bloeitijdperken der kunst”, met uw weersch naar overeenstemming bij de verwarde toestanden op kunstgebied, niet aan de Technische Hoogeschool thuis behoort, en uwe „filosofie der bouwkunst” liever op ateliersamenkomsten moest vergaren.

Ten slotte nog deze opmerking over uw kring: de sympathie voor één persoon kan nooit heel lang meerdere personen bijeenhouden, tenzij onder hen op eenige wijze onderlinge sympathie gewaarborgd is. Hoe dit laatste kan zult u ook wel niet weten, misschien zijn er echter anderen die de waarborg gekend hebben.

Inmiddels dankend voor het voorop zetten der „school”.

11 Maart 1911.

P. J. WILLEKES MACDONALD.

Naar aanleiding van opwekking.

Naar aanleiding van het stuk in het S. W. van den heer J. J. T. Oud wensch ik enkele opmerkingen te maken.

Uit alinea 2 van genoemd stuk maak ik op, dat de heer Oud meent, dat het bestuur van Practische Studie niets voelde voor de onderlinge aaneensluiting van de bouwkundige studenten. Het tegendeel is waar, zooals de heer Oud op de faculteitsvergadering van 1 Maart heeft kunnen hooren. Om de meening van alle bouwkundige studenten over deze kwestie te vernemen heeft het zich tot de Centrale Commissie ter behartiging van de studiebelangen van de studeerenden aan de T. H. (het officieele hoogste college van de in Delft bestaande organisatie ter behartiging van de studiebelangen) gewend met het verzoek een faculteitsvergadering te willen uitschrijven, wat m. i. de juiste wijze van handelen was.

Door het bestuur van P. S. werd juist niet „over het hoofd gezien, dat slechts door eenheid en samenwerking iets tot stand gebracht kan worden”. Die eenheid en samenwerking wordt waarlijk niet bevorderd door de bestaande organisatie ter behartiging van de studiebelangen, die wij in Delft hebben, te negeren. Men kan meenen, dat deze organisatie niet de best mogelijke is, maar dan mag dit nog niet een reden zijn ze niet te erkennen. Meent men dit werkelijk, dan is de aangewezen weg, dat men voor-

stellen doet ze te verbeteren, niet ze niet te erkennen. M. i. is echter de organisatie der studiebelangen in Delft een zeer goede; en ieder zal moeten toegeven dat ze in elk geval zeer gunstig afsteekt bij wat men op dit gebied in andere Universiteitssteden heeft.

In verband hiermee betreur ik het zeer, dat de heer Schwagermann niets van een faculteitsvergadering heeft willen weten. Ik breng hier even in herinnering, dat de heer S. — al was het zijn oorspronkelijk plan enkele studenten particulier uit te noodigen tot samenwerking in de door hem aangegeven richting — na gesprekken met andere bouwkundige studenten, waartoe ik ook behoorde, al gauw zelf tot het inzicht kwam, dat de zaak van zoo algemeen belang was of kon zijn, dat het wenschelijk was de meening van alle bouwkundige studenten er over te vernemen.

Hij wilde toen een circulaire overeenkomstig de nu door hem alleen verzondene rondsturen, ondertekend door enkele bouwk. studenten. Ook ik werd uitgenoodigd mede te ondertekenen, maar wilde dat niet doen, omdat ik het verkeerd achtte buiten de bestaande studiebelangen-organisatie om te handelen; wel zou ik mede willen ondertekenen een brief aan de C. C. met het verzoek eene faculteitsvergadering uit te schrijven. (Op die faculteitsvergadering zou het bestuur van P. S. de meening van de bouwkundige studenten vernemen kunnen hebben en het zou er niet over gedacht hebben zelf een faculteitsvergadering aan te vragen omdat dat niet noodig zou zijn). Van een faculteitsvergadering wilde de heer S. echter niets weten, en toen vroeg het bestuur van P. S. zelf er een aan bij de C. C.

In de op één na laatste alinea van zijn artikel spreekt de heer Oud van „geenerlei concurrentie aan andere vakverenigingen”. Dat woordje „andere” is zeker een slip of the pen? Als het dat niet is beteekent het, dat de door den heer S. gewenschte kring eene vakvereniging zou zijn, een nieuwe vakvereniging naast de bestaande. Dit meent de heer Oud toch zeker niet?

Het streven van den heer S. zal van de bestaande vakvereniging „de innerlijke waarde verhoogen” als het tot uiting komt in die vakvereniging, niet daarbuiten. Ik hoop en vertrouw dat de heer Schwagermann dit zal inzien en dat hij na kalme overdenking tot het inzicht komen zal dat het beter geweest was als hij niet persoonlijk de bouwkundige studenten tot een bijeenkomst had opgeroepen maar door de bestaande organisatie de C. C. een faculteitsvergadering had laten beleggen.

Ook hoop ik, dat de heer S. zal willen erkennen, dat door wetswijziging zooals neergelegd in het voorstel van het bestuur, dat op het oogenblik ter lezing ligt in de keuken der T. H., het mogelijk zal zijn in P. S. de studie te behartigen in de richting, waarvan den heer S. de eer toekomt, dat hij ze 't eerst heeft uitgesproken. We zouden dan een heel eind verder zijn op den goeden weg van eenheid en samenwerking.

Dat deze regels er toe mogen bijdragen misverstanden of verkeerde voorstellingen uit den weg te ruimen!

Ik schreef het bovenstaande niet in mijn functie van bestuurslid van P. S., maar als particulier zonder overleg met het bestuur. Dit verklaar ik hier om mogelijke vergissingen te voorkomen.

J. P. FOKKER,
bouwkundig student.

Vereenigingsleven.

Christendom en Sociaal-Democratie.

VERSLAG eener lezing, gehouden door
Ds. S. K. Bakker, voor de Soc. Democr.
Studenten-Club.

Spreker verdeelt de behandeling van zijn onderwerp in die van de volgende 3 vragen:

- 1e. Kunnen Christendom en Soc. Dem. samengaan.
- 2e. Wat heeft het Christendom van de Soc. Dem. te verwachten.
- 3e. Wat de Soc. Dem. van het Christendom.

Bij de beantwoording hiervan dient er vooreerst op gelet te worden dat niet iedereen onder Christendom hetzelfde verstaat; er is echter een kern aan te wijzen die aan de 3 hoofdschakeeringen op kerkelijk gebied: Katholicisme, Orthodox en Vrijzinnig Protestantisme gemeen is.

Alle Christenen knopen hun wereldbeschouwing vast aan de figuur van Jezus. Allen plaatsen zij voorop het beginsel der *Liefde*.

Volgens spreker laat zich elke Christelijke overtuiging samenvatten in: „God is de Vader en de Menschen zijn broeders”.

Evenals in het Christendom zijn ook in de Soc. Dem. verschillen (Marxisme — Revisionisme). Deze terzijde latend geeft spreker als definitie van Sociaal-Democratie:

„Het is de uitdrukking van de zich in den proletarischen klassenstrijd uitendende wil om het kapitalisme te vervangen door gemeenschappelijk bezit van grond en productiemiddelen”.

Om nu te bewijzen dat een Christen tevens Socialist kan zijn voert spreker het volgende aan:

1e. *De kritiek, door de Christenen op de tegenwoordige maatschappij uitgeoefend is dezelfde als die van de Socialisten.*

Sommige Christenen zeggen dat het Socialisme zoo goed is als wakker, die wijst op de nooden van deze wereld.

Maar wie in zelfgenoegzaamheid dergelijke borrelpraat ten gehore brengt moest voelen dat het een *schande* is voor de hedendaagsche Christenen, dat de kritiek op wat óók zij beschouwen als slecht, moest komen van de gemachte Socialisten. Het was de paganist Douwes Dekker die Christelijk Nederland moest wijzen op de schandaligheden in Indië, zooals later de renegaat Domela Nieuwenhuis op die in het eigen land.

Dit ligt er aan dat het Christendom van velen is geworden tot zout „dat smakeloos is geworden en uitgeworpen wordt en met de voeten getreden”, niet in den aard van het Christendom zelf.

Want het Evangelie zelf, dat predikt de Liefde Gods en de Broederschap der menschen, is even fel in zijn haat tegen het slechte; oefent dezelfde onverbiddelijke kritiek uit die nu van Sociaal-Democratische zijde gehoord wordt.

2e. Zooals een Christen kan en moet aanvaarden het negatieve, kritische deel van het Socialisme, kan hij ook streven naar hetzelfde *doel*.

Het Christendom immers is geen *maatschappijleer*. Men kan dus geen politiek uit de Schrift halen. Maar de geest van het Christendom, voor zoover het zich bezig houdt met wereldsche dingen, is een streven naar maximum eenheid en broederschap.

Dit laatste nu wordt juist in het Socialistische *doel* naar voren gebracht, zoodat het niet aangaat op geloofsgronden dit doel te verwerpen.

3e. Een Christen kan ook geen bezwaar hebben tegen den *weg* waarlangs de Sociaal-Democraten hun doel willen bereiken, dien van den proletarischen *klassenstrijd*.

De klassenstrijd is de strijd die klassen voeren tot verdediging van maatschappelijk belang. Het behartigen van stoffelijk belang is niet onchristelijk, want al is het waar dat geestelijke belangen voorop moeten worden gesteld, is het een dwaasheid te beweren dat men de stoffelijke niet zou mogen bevorderen.

Het is bovendien een opmerkelijk feit dat deze laatste bewering meestal komt van een zijde, waar de stoffelijke belangen zonder „bevordering” ook wel terecht komen.

Verder voert men tegen den klassenstrijd aan, dat het Christendom vrede predikt. Dit is echter onwaar. Het Christendom predikt ook strijd. Ook een Christen mag zich verdedigen tegen wie zijn leven of geluk bedreigt.

En in elk geval is het niet de Soc. Dem. die den klassenstrijd gemaakt heeft maar de wording der maatschappij zelf.

Wat heeft het Christendom nu van de Soc. Dem. te verwachten?

Velen zeggen algeheele vernietiging. Dit zijn 1e die Christenen die het sprookje verbreiden als zou in een Soc. Dem. toekomststaat het Christendom verboden worden. En in de 2e plaats die socialisten die de naast het begrip klassenstrijd ook de klassenstrijd leer in haar volle consequentie, het filosofisch Historisch Materialisme, aanvaarden, die met Marx de religie als „der Heiligenschein diezer Jammertals” beschouwen, die met den „Jammer” verdwijnen zal.

Spr. stelt daartegenover zijn meening dat het Christendom *alles* van het socialisme te verwachten heeft, dat dit laatste *noodig* is voor de ontwikkeling van het religieuze leven.

Men mag zeggen wat men wil maar het is niet te ontkennen dat, zoolang er door duizenden ontbering wordt geleden die duizenden ook geestelijk aan de dagelijksche stoffelijke zorgen gebonden zijn, dat het voor hen *onmogelijk* is het hooger leven te zoeken. Het verwondert spr. dat de predikers van het Christendom het socialisme niet allang blij hebben aanvaard. Want niemand weet beter dan zij *hoe moordend het kapitalisme is voor het religieus gevoel*.

3e. *Wat heeft het socialisme te verwachten van het Christendom.*

Ook hierop antwoorden vele socialisten: „niets.” Zij zeggen dat de socialistische wereldbeschouwing het Christendom geheel vervangt. En daarom is het socialistisch proletariaat godsdienstloos, en zal het blijven.

Spr. komt tegen deze laatste bewering op. Volgens hem ligt de oorzaak der godsdienstloosheid alleen in de wijze waarop het Christendom gepredikt is. Het proletariaat, zich losmakend uit de leiding van de bourgeoisie, wierp ook haar ideologieën overboord. Toen nu de dominees en pastoors berusting predikten, wendden de arbeiders zich ten eenen male van hen en hun godsdienst af. Dit hoeft echter niet zoo te blijven en de praktijk leert, dat daar waar de dominee's zich openlijk scharen aan de zijde der proletariërs, bij de laatsten een opleving van de godsdienstige belangstelling plaats heeft.

Spreker ontkent dat dit alleen aan persoonlijke invloed te wijten zou zijn. Hij toont aan dat ook de soc. dem. arbeider behoefte heeft aan religieus leven. Deze *weet* wel wat zijn plicht is maar er hoort groote karaktersterkte toe om die plicht te *vervullen*. En juist dan, als zijn strijd dreigt te groeien boven zijn krachten uit, ontstaat de behoefte aan religieuzen steun.

De Christelijke liefde moet den proletariër behoeden voor den verderfelijken, alle moois wegterenden *haat* die zoo licht voorkomt uit den klassenstrijd. Moet voorkomen dat hij den strijd tegen een andere klasse gaat verpersoonlijken in haat tegen een individu daaruit.

En ook als het socialistische ideaal bereikt is, blijft de godsdienst noodig; de economische bevrijding van den mensch zal nog niet meebrengen het absolute geluk. Integendeel zal als de stoffelijke zorg den geest vrij laat ook de smart dieper, intenser gevoeld worden en zal dus ook de behoefte aan godsdienstigen troost groter zijn.

Resumeerend wijst spreker er nogmaals op dat niets den Christenen verhindert om aan de zijde der Socialisten te staan, dat zelfs hun Christendom ernaar toe wijst *naast het kruis te verheffen de roode vaan*. Maar ook de Socialisten moeten inzien dat zij het Christendom niet kunnen ontberen: „*Naast de roode vaan het kruis*”.

Na re- en dupliek van een viertal debaters sluit de voorzitter de vergadering.

Het Bestuur.

Enkele opmerkingen aangaande de lezing van Ds. Bakker over Christendom en Socialisme.

Verloopen Donderdag hield Ds. Bakker op verzoek van de D. Soc. Stud.-Club een rede over Christendom en Socialisme, om, zooals de voorzitter mededeelde, een tegenwicht aan te brengen voor de eenzijdige beschouwing, welke Dr. Cramer daarover op zijn cursus had gegeven.

Ds. Bakker heeft daarop *zijn* standpunt duidelijk uiteengezet, doch — daarmee de vereenigbaarheid van Christendom en Socialisme nog lang niet bewezen, want zijn persoonlijke opvattingen, zoowel van het een als van het ander, zijn zeer bijzonder. Volgens Ds. Bakker nl. heeft alleen de moderne opvatting van het Christendom recht van bestaan, de orthodoxie is ouderwetsch en raakt afgedaan. 't Lijkt mij toch wel wat kras zoo iets te beweren, daar de Christenen, die deze orthodoxe meening aanhangen, toch niet zoo heel gering in aantal zijn en — 'k geloof dat ik dat wel zeggen mag — er zijn ook onder hen wel mannen met verstand en — die dat verstand bovendien gebruiken. Ik wil hier echter geen verdediging van deze orthodoxe opvatting gaan geven. In de tweede plaats acht Ds. Bakker

het doel van het Christendom: het bereiken van de algeheele broederschap der menschheid. Is dat waar? Gaat het juist niet bij alle Christenen (orthodoxen evenals modernen) allereerst om de geestelijke belangen van iederen mensch en eerst daarna om de stoffelijke. Waar het Socialisme een stoffelijk voordeel van de minder bevoorrechten hier op aarde beoogt, gaat het bij het Christendom hoofdzakelijk om de eeuwige dingen. Mij dunkt dat dat toch wel eenig verschil maakt! Ds. Bakker zegt dat een Christen het doel van het Socialisme (het naar voren willen brengen van de maatschappelijke eenheid der menschen!) kan aanvaarden, doch hoe kan een richting zich vereenigen met een andere, welke zijn hoofddoel terzijde stelt?

Wat het Socialisme betreft, — ik geloof dat de meeste Socialisten groot bezwaar zullen maken tegen Ds. Bakker's verwerpen van het Historisch Materialisme.

Verder zeide Ds. Bakker dat er vóór Christenen ook tegen den door het Socialisme gevolgden weg geen bezwaren waren. Ds. Bakker merkte ongeveer aan het begin van den avond op, dat „*liefde de eenige levensdrang van alle Christenen*” moet zijn en dat is zoo, want zij weten ook, dat zij met de liefde alles kunnen overwinnen. Iets later, sprekende over de klassenstrijd, zeide Ds. Bakker terecht, dat het Socialisme die niet had gemaakt, maar vergat erbij op te merken, dat het Socialisme toch wel voortdurend op het onderscheid van de verschillende groepen wijst en dus indirect toch de afstand dier groepen in het leven houdt. (We willen hier nog de hatelijke wijze, waarop het klasse-verschil gewoonlijk in herinnering wordt gebracht, buiten beschouwing laten!) Hoe kunnen Christenen zich nu vereenigen met hen, die, desnoods met geweld, allèn verbetering van economische omstandigheden willen tot stand brengen?

Liefdadigheid noemde Ds. Bakker voor beide partijen schendend. Liefdadigheid (het woord zelf zegt het ons) is een daad van liefde en wat uit liefde geschiedt, kan niet schendend zijn voor de handelende persoon. Wat het ontvangen betreft, — dat is voor ieder vernederend en daarom is het ook de aangewezen weg om niet te geven, maar te laten verdienen. Ds. Bakker echter komt, als men daarop wijst, met een bespottelijk voorbeeld daarvan aan. (Een dame die een man een gulden per dag laat verdienen, door hem 's avonds met de hond te laten uitgaan!) Daarmee bewijst hij echter niets. Ieder goed stelsel kan wel zoo slecht worden toegepast, dat het bespottelijk wordt, maar daarmee heeft het stelsel-zelf zijn waarde nog niet verlòren.

Ds. Bakker zeide niet van schimpen en schelden te houden, doch mij lijkt: „zouteloze borrelpraat” en „zoetelijke bedekkelijkheid” toch niet heel veel anders. 't Meest merkwaardige daarbij is echter, dat Ds. Bakker de eerste uitdrukking gebruikte voor sommige Christenen, die het Socialisme de eer geven van vele Christenen uit hun slaap te hebben opgewekt en tot hun plicht geroepen. Later noemde hij zelf het Socialisme „de tuchtmeester om tot Christus terug te brengen” en nu is van zouteloze borrelpraat geen sprake (hoewel het verschil heel gering is!), want — Ds. Bakker zegt het, die, behalve Christen, ook Socialist is.

Het socialisme wil toestanden verbeteren en de menschen laten, zoo als ze zijn. De christenen zullen trachten de *menschen eerst* te verbeteren, dan zullen de toestanden van zelf beter worden. Indien we de menschen, zoo als zij nu zijn brengen in de ideale omgeving van algeheele broederschap, zullen ze niet gelukkiger zijn dan nu (zegt Ds. B. zelf), doch het christendom meer dan ooit noodig hebben. Zou het dan niet wel zoo eenvoudig zijn, direct met alle kracht te gaan werken om alle schepselen te doordringen van het christelijk ideaal („Heb God lief en uw naaste als uw zelve”), waardoor de toestanden vanzelf, geleidelijk, *zullen verbeteren*?

Ds. Bakker antwoordt daarop met het bekende voorbeeld van Robert Owen, die in zijn streven geheel alleen stond. Bewijst echter dat voorbeeld en nog een paar andere, welke er te vinden zijn, dat de methode niet goed zou zijn? Het is alleen maar veel te weinig geprobeerd! Indien iemand zijn naaste liefheeft als zichzelf, zal hij zijn bezit met hem deelen; terwijl omgekeerd iemand niet afgunstig zal zijn op het meerdere van zijn buurman.

't Komt er in dit leven niet op aan wat men bezit, slechts of men gelukkig is en tevreden met het weinige dat men heeft. Christenen vertrouwen en hopen op God en zullen

(Zie verder Tweede Blad).

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 17 MAART 1911. No. 23.

daarom gelukkig zijn, ondanks smart en ellende. Ds. Bakker zal zeggen: „Gemakkelijk praten, maar je moet maar in angst leven, dat je vandaag of morgen door de willekeur van een kapitalist op straat zult worden gezet!” Maar — „wie op God vertrouwt, zal niet beschaamd worden”. Luther vertrouwde op God, dat Melanchton niet sterven zou, omdat hij hem niet missen kon bij de Hervormingsbeweging in Duitschland, (hoewel hij stervende was) en — zijn geloof werd niet beschaamd: Melanchton werd beter. God zal ons nooit teleurstellen, indien we slechts van Hem hulp verwachtten. Het geloof alleen kan de menschen over alles heenhelpen. Waarom dan niet allerèerst getracht, anderen dat geloof deelachtig te doen worden, inplaats van tijd te verbeuzelen met bijzaken.

GERDA LINDEIJER.

Antwoord aan Mej. Lindeijer.

Voor beantwoording van het door Mej. Lindeijer in 't midden gebrachte kan ik bijna geheel verwijzen naar het verslag van Ds. Bakker's lezing.

Daarom slechts puntsgewijs enkele opmerkingen.

1e. Ik citeer: „Volgens Ds. Bakker heeft alleen de moderne opvatting van het Christendom recht van bestaan enz”.

Ik wijs er nadrukkelijk op dat Ds. Bakker dit slechts terloops vermeldde met de bijvoeging dat hij gaarne zijn standpunt ten dien opzichte verdedigen zou, *dat dit echter buiten het te behandelen onderwerp stond*. Het ware m.i. beter geweest indien Mej. Lindeijer zijn voorbeeld gevolgd en haar niet met bewijzen gestaafde tegenbewering achterwege gelaten had.

2e. Ik citeer „Waar socialisme een stoffelijk voordeel van de minder bevoorrechten hier op aarde beoogt, gaat het bij het Christendom hoofdzakelijk om de eeuwige dingen. Mij dunkt dat dat toch wel eenig verschil maakt”.

Mej. L. vergeet dat verschil slechts dan *tegenstelling* insluit als alternatief aanwezig is. Ds. Bakker nu heeft geen oogenblik Socialisme en Christendom *vereenzelvigd*, heeft integendeel het *verschil* aangetoond en daaruit bewezen dat men niet Christen of Socialist, maar Christen en *daarnaast* ook Socialist moest zijn. Er is tusschen het „God is de Vader” en het „alle menschen zijn broeders” zeer zeker *verschil* maar juist door dit verschil *geen tegenstelling* omdat men beide deelen het eeuwige en het aardsche, noodig heeft.

3e. Mej. L's argumentatie over den klassenstrijd is te onhelder om 'op in te gaan, alleen wensch ik haar te doen opmerken dat de socialisten niet „alleen” verbetering van economische omstandigheden tot stand willen brengen. Ds. Bakker heeft zeer duidelijk erop gewezen dat economische vrijmaking slechts gewenscht wordt als *middel* om aan de geestelijke te kunnen beginnen. En alle Sociaaldemocraten zullen dat vurig met hem eens zijn.

4e. De Liefdadigheid. Mej. L. vergeet, in haar verontwaardiging over Ds. Bakker's voorbeeld, zelf te laten zien waar werkverschaffing *niet* verkeerd heeft gewerkt. Ik wil haar alleen maar wijzen op de noodlottige werking van de werkverschaffing van het Leger des Heils, die deprimeerend werkt op de arbeidsmarkt en zelf slechte toestanden schept.

5e. „Het Socialisme wil de toestanden verbeteren en de menschen laten zooals ze zijn”. Het laatste deel van deze zinsnede is een *leugen*. Het zou evenveel hout snijden te zeggen dat het departement van Oorlog den uitgesproken wil had om het departement van Landbouw „te laten wat het is”. Het socialisme legt er zich speciaal op toe de economische toestanden te verbeteren. Dit wil *niet* zeggen dat zijn aanhangers die *als socialist* meewerken aan die specialisatie, *als mensch* niet bezorgd zullen zijn voor hun geestelijk welzijn.

En de praktijk heeft dan ook geleerd dat het „materialistische” Socialisme het aanzijn heeft gegeven aan een geestelijke ontwikkelingsbeweging, reeds nu zoo massaal, en met „zulk een toekomst, als tweeduizend jaar prediking van het christelijk ideaal” niet heeft kunnen voortbrengen. (Zie ook de

in mijn artikel tegen den heer Duizings aangehaalde brochure van Pfarrer (nu Professor) Rade.

6e. Tenslotte krijgen we dan van Mej. L. een uiteenzetting van het „als alle menschen maar goed zijn wordt de wereld vanzelf goed.” Maar ook hier is mijn waarde tegenstandster wel zeer veeleischend wat betreft de bewijzen van Ds. Bakker, doch laat zelf staving van haar bewering ten eenenmale achterwege.

Ik breng haar het volgende onder het oog.

Vanaf de mislukking van Owens Utopie (die niet „geheel alleen” stond: Owen 1800—1823 (glanstijd van zijn werk) 1802 Saint Simon, 1808 Fouriers eerste werk) loopt er een reeks van niet „een paar” maar een *groot aantal* Utopieën tot Walden toe. *Al deze zijn mislukt*. Mej. L. kan dus nu wel zeggen „indien iemand zijn naaste liefheeft als zich zelf, zal hij zijn bezit met hem deelen, enz. Er bestaat een reeks voorbeelden er van dat hij *niet deelde*, waartegen ik haar tart er één maatschappelijk voorbeeld te zetten van *wel*.”

En mijn eindconclusie is deze. Het is onverantwoordelijk, en daarom slecht, christelijke arbeiders af te willen houden van een beweging *die niet tegen hun geloof strijdt* terwille van een utopie waar veel feitenmateriaal *tegen* en *niets* voor getuigt.

E. HIJMANS JR.

Christen Studenten-kampen.

Gij allen, gij allen, die uitziet naar een oogenblik rust te midden van het rusteloze leven, gij allen, die zoekt naar steun om u tegen uw eigen boosheid en die uwer omgeving staande te houden, gij, die vertroosting vraagt over leed, dat u het leven bracht, gij, die eens wenscht te zijn in een omgeving die breekt met de platte zonden, gij die zoekt hier op de wereld naar een ideaal, gij allen komt tot deze kampen! Hier is het jonge studentenleven, bij de meesten slechts als een ideaal aanwezig, te genieten in al zijn volheid. Hier is men ongedwongen, hier is men opgewekt, hier is men hartelijk, hier erkent men dat een band van heilige liefde hen allen bindt. Ge zult hier geen last hebben, dat uw omgeving u doet handelen tegen uw geweten, hier weet ik, dat God zeer tegenwoordig is.

Komt dan allen, allen die vernoeid en belast zijt, allen, die naar vrede zoekt, gij zult hier tasten de opstanding van Jezus Christus, en Hij zal u rust geven voor uwe zielen!

Komt mede genieten van het vele, dat ons daar in genade geschonken wordt.

Deze kampen worden jaarlijksch bij Nunspeet in Juni gedurende een week gehouden; de onkosten bedragen f 10 per hoofd.

Men geve zich op aan den heer F. Enschedé, Leeuwenhoeksingel 33, Delft.

Ge verbindt u overigens tot niets.

U. PH. LELY.

Wetenschap en Wijsheid.

Enkele opmerkingen over „Het bestaan van God”,
van den Heer J. Ingerman.

Wanneer de heer Ingerman in 't begin zijner beschouwing ons mededeelt; „dat we het niet behoeven te laten bij de negatieve overweging: een logisch bewijs van het bestaan van God is niet te leveren”, doet hij de gegronde verwachting ontstaan, nu eens een met-al-de-regels-der-redeneerkunde-kloppend bewijs geven zal van het niet-bestaan van een God. Doch deze beschouwing komt aan de bespreking van de Godheid niet toe, en geeft slechts plaats aan enkele gedachten over geloof, natuur en onsterfelijkheid.

Eigenaardig speelt de heer Ingerman met woorden, als hij een bevestigend antwoord poogt te geven op: „Bestaat God”? Dan wordt het begrip voor hem het ding zelf. Hij redeneert zò: „men gelooft aan Kabouters”. Als men u vraagt: zijn er Kabouters, dan kunt ge volmondig „ja” zeggen. Neen! Mijnheer Ingerman, uw overtuigd „neen” is mij liever dan dit gezochte „ja” en „ja en neen”.

Een geheel nieuwe stelling is voor mij: „zoo bewijzen de geloovigen zelf, dat het bestaan van God tot het denken beperkt blijft”. De geloovige ondersteld de Godheid onbe-

grijpelijk, dus buiten het begrip, buiten het denken en kan dus nimmer het bewijs leveren van het tegendeel. Niemand komt door denken tot het geloof. Tenminste niet door denken alléén; want nimmer kan de gedachte zich opheffen tot het onbegrijpelijke; en het geloof — ik mocht het reeds tot u spreken — is de vlucht, die ons met één slag overbrengt in het wonderbaarlijke, en ons in directe aanraking brengt met het onzichtbare, onbegrijpelijke!

De oorzaak van de geloofsovertuiging der onsterfelijkheid vindt de heer I. gegrond in: „de natuur eindigt met den dood”. Ik voor mij ben van meening, dat er niet één geloovige is, die in God gelooft, omdat hij den dood der natuur ziet. Want dit afsterven is slechts één van de verschijnselen, één der vele natuur-toestanden, waaruit men God kan leeren bevroeden; als zoodanig is dus de dood der natuur niet de oorzaak van het hiernamaals of het geloof er aan, doch slechts één van de vele natuurverschijnselen, waaruit men God kan leeren kennen.

Daarna gooit de heer I. in 't S. W. neer, een wijsgeerige stelling: „Geloof is een uitvloeisel van onwetendheid, maar een onnoodig uitvloeisel”; Jammer echter, dat 't bewijs ervan achterwege bleef. Ik zet met evenveel vrijmoedigheid een andere stelling er tegen aan. Namelijk: Het geloof is het hoogste *weten*, de absolute zekerheid van den geloovige, waaraan geen wetenschap tornen kan, de overtuiging der dingen, die men niet ziet. Als zoodanig is 't geloof niet een onwetendheid, of een uitvloeisel daarvan, doch een opheffing van 's menschen geest tot God, een kennen van den Almachtige en dus: Opperste Wijsheid.

Dan haalt „de arme verdoolde” eene andere zijde van het vraagstuk naar voren, namelijk het hiernamaals, en beschouwt het „aarts-egoïsme” van hen, die op de onsterfelijkheid hun hoop richten, om „weer zich te voelen de Uitverkorenen der Schepping”. Wat dit „weer” beteekent is me zeer onduidelijk. Zijn de geloovigen reeds vroeger in een dergelijken staat geweest? Of dient het „weer” alleen voor de rythme?

De heer I. verstaat wondervol de kunst groote vraagstukken, als de onsterfelijkheid, op 't tapijt te werpen, en zich dan in stil aanschouwen, van de dingen, die er mee gebeuren willen, terug te trekken. Nemen we even over: „Maar ze gelooven in een hiernamaals („ze” dat zijn de geloovigen), . . . waar ze zich weer als de Uitverkorenen der Schepping kunnen gevoelen”. En iets verder: „Men tracht mij te overtuigen, dat dit geen aarts-egoïsme is”. Laat ons trachten dat te doen.

Toegegeven moet worden, dat er geloovigen zijn, wier leven slecht is, een wachten op de vervulling hunner hoop, doch hun getal is zeer klein, en een zeker egoïsme valt hierin niet te ontkenen. Maar! het vertrouwen van den geloovige in de liefde van God en in een toekomst van 's menschen persoonlijkheid, is dat egoïsme. Egoïsme is toch: zelfzucht, 't uit zijn op alleen eigen voordeel! En is het vertrouwen op een leven na den dood zelfzucht? Of is het iets, dat we iedereen toewenschen, iets, waarvan we hopen, dat een ieder het moge vinden?

Ik meen, dat dit het tegengestelde is van egoïsme, nl. de hoogste liefde tot den waarde, voortkomende en gegrond in de liefde van God.

't Opmerkelijkste in de beschouwing van den heer I., vind ik 't laatste gedeelte. Daar houdt de heer I. zich overtuigd van de geheel-natuurlijke oorzaak der natuurverschijnselen . . . „al kan men deze oorzaken ook niet doorgronden.” Wat een *sterk-geloovige* is dan de heer I.! Hij *ge-looft* en *zonder bewijs*? Op grond van eigen *geloof*, doet hij dan vervallen een hiernamaals, en dezen grond noemt hij „logisch.” Prachtig!

De heer I. heeft dus reeds een *logisch geloof*! Immers een geloof aan de onsterfelijkheid noemt hij onlogisch, op den „logischen” grond van zijn overtuiging. Deze overtuiging heeft dus, volgens hem zelven aanspraak op 't praedicaat „logisch.” En dus . . . ! Zie drie zinnen terug.

Delft, Maart 1911.

H. STRANG AZ.

Feuilleton.

De korte maar boeiende levenshistorie van wijlen „Everaard Rozenstengel”.

(Slot.)

Zie doodsadvertentie in dit blad.

Gedachten en Gedichten.

Examen.

Nu moet ik wel heel veel gaan teekenen,
— Die zwarte lijnen zijn de dood —
Mijn hers'nen stomp en bot gaan rekenen,
— Mijn leven wordt een X in 't groot. —

Nu moet 'k dit kleine leven leven;
— Mijn ziel wil met de wolken mee,
Kan haar helaas geen vrijheid geven,
Verdrink haar in een cijferzee. —

De leeuwerik zingt zijn voorjaarszangen,
De lente brengt nieuw' liefde en licht;
Mijn arme hart barst van verlangen
En worstelt met de ijz'ren plicht.

C. W.

Liedje.

Als ik vele donkre dagen
Langs de sombre grachtjes ga,
En uren lang te teeknen sta,
Als mijn denken, te veel bezig,
Voor mij zelve schijnt afwezig
Kan ik mij soms plots afvragen:
„Ben ik dit zelf? Waar heb ik mijn ziel gehad?
Heb ik al die lange dagen
Geweten, dat ik leven en liefde bezat?”

Jan. '10.

C. W.

Zoeker.

'k Heb zoo vaak in stille nachten,
Bij het spottend licht der maan,
'Wijl de sterren schamper lachten,
Knielend een gebed gedaan

Bleeke maan, zoo hoog verheven,
Sterren vol geheime pracht,
Kunt gij dan het antwoord geven,
Waar ik, moegepeinsd, op wacht? . . .

L. R. N.

Bloemlezing.

Gij allen, gij allen die uitziert naar een oogenblik rust te midden van het rusteloze leven, gij allen komt, en verbindt u tot niets!

Raadgeving aan den heer L. R. N.: Beste jongen, een zoeker zit aan een kiek-toestel, en als je 's nachts naar de sterren staat te 'koekeloeren, krijg je rumathiek.

Verder geven we je de volgende variatie in overweging:

'k Heb zoo vaak in stille nachten
Bij het spottend licht der maan
In een smachtend liefde-wachten
Knielende piepie gedaan.
.

Leidenaars, in loflijk trachten,
Zijn bij 't spottend licht der maan
Op een triplex aan het jachten
Door den Haag naar Delft gegaan.

Iemand die bouwkunde-klachten
Al den volke doet verstaan
Wekt bij ons de wan-gedachten:
„Ikkes, ikkes wil vooraan”

Brief uit de Meijerij.

Er is al een heel bietje tijd over heen gegoan, da'k mijn lesten brief geschreven heb. 't Komt dan da 'k op het moment er senieigheid in heb om de pen weer us op te vatte en da 'k jullie weer us ga skrijve. In al dien tijd is ter heel veul gebeurd. We hebben un groot feest gehad van allegaar Brabantsche boere en wa ze doarvan in de krant gezeid hebben, da is allegaar nie krek as de waarheid. 't War un skon feest, urst dat afhoale mit de herrewenie, mè hoeg hoeien¹⁾ op, krek zooas 't huerde.

Dan dâ rond goan,²⁾ 't war plesant, zoo hier en doar waar de harbarge te klein veur zoo veul volk.

Urst hadde we nog speels mêt den burgervaaier, die wou urst nie hebbe da we mit den herrewenie ons bruurs gongen afhoalen, moar we waare toch gelukkiger as de kemediespeulers, die nie speulen mochten. Da war toch nog al kras, vinde nie? Bel jeuders lao ze toch speule wa ze speule wille, wie der nie noar toe wil, die mot maar thuis blijve, en dan da spul van Adam,³⁾ doar danse ze un horrelepief in bloote erms en beens, da is toch veul arger war? Ik begrip zun kwajigheid nie heele gaor en gullie? Maar nou zou 'k te ver afdwaole, zou de mister zegge; die zei altijd: ge mot voet bij stuk hou! Op ons Café dan, doar hadde we un heele kluit oostgangers, een doarvan da wor un duitschen oostganger, zoo mee en dan dan is 't een franse, moar da witte gullie nie. Dâ za'k oe toch eens efkes vertelle. Astie, zooas wij da zeggen, un goei wei gehad heit,⁴⁾ of anders gezeid, zoo zat is as een pinneke,⁵⁾ dan begint die of frans of duits te klassineeren, moar da duurt nie lang of dan goat ie sloape, as ge da teminste zoo gleuve wilt. Die oostgangers die kosse ons boere nie rust laote, ze hadde geen genogt aon der eige, snevel¹²⁾ hadde ze anders genogt op om er den gang in te krijge. Nou zin ons boere wel goed maar nie zot, ze kunne veul vele, moar ge mot ze nie takkieneere, doar mot dien Langmoel, die moar zei dat ie geen mot wou hebbe, een bietje meer aondenke. En witte warum hij geen speels wou hebbe? Umdat ie dan mit zun durske⁶⁾ oak mot zou kreige. Geleuve doe ik dat nie, ik teminste heb doar ander ondervinding van.

Toch waar het een skon feest, al hadde er sommigste meer op as der pet. Er kwiem nog spuls ook mit een bibliotcaoris, die had zich anders leelik vergist en timmerde un advocaot op zijn fieselemie, da ie er gruun en geel van wiert. Da waor doarum een vergissing, omdat ie doar van de zeumer bij was wiste buurte⁷⁾ en nog wel van de mik⁸⁾ meegegeten had, moar hij kos um niet terug.

En dan dien Oranjeklant, dat ie spuls kreeg da war zin eige skuld. Woarum had ie zoo lelik te doen? Orde mot er zin in de brouwerij en dan mot ie moar nie vergète dat as ie te veul over het perdje getilt is, dat ie dan toch er oan denke mot, dát ie op zijn woorde lette mot. En wa makte da nou uit of ze een roar liedje zinge op het Wilhellemus? Je kan toch den heelen tijd geen Willehelmus zinge?

Moar zund war het, want het is een goei kèl en nou zullen we doar moar varder nie over praktzeere en moar denke, as ge veul op het, dan is den een nie wijzer as den ander.

We hebben hier den Carnaval gehad. Ik hei er nie oan mee gedoan, want ik war uit, moar gefeest is ter da mot gezegd worre. 's Avonds kwiem ik van Amsterdam deur beteldonk,⁹⁾ en doar hadde een heel stel kèls en durskes die meegonge. Waor un herrie van de andere wereld. Ik zot in een huukske en toen kwame er een heel stel in den trein. Een er van had een groote kop op, zoo groot als een melkemmer, zin ooge en neus kon ie op en neer doen mi touwkes. Hij zag mij doar zoo zitte en toen docht ie mij eens te groaze te neme. Moar ik oetste¹⁰⁾ um man, ik viet hem bij zin neus en ik zeei tegen um, „wilde gij mij bij de neus vatte, dan hedde het mis menneke en dan zal'k au eens bij de neus vatte, en vast houden.

1) Hooge hoeden op bij de muziek is bij dergelijke feesten in Br. „Meos“.

2) Rond gaon = het afloopen door de pruffers van de herbergen.

3) Adam in ballingschap.

4) Te veel op h'eeft (een goede weide gehad heeft).

5) Een piuncke = tol, die ronddraait.

6) Durske = meisje.

7) Buurten = bezoeken.

8) Mik = brood, dus gedineerd had.

9) 's Bosch.

10) Terug troeven.

Toen had ie wel in de smieze as dat ie er een vant het eigeste slag veur um had en toen scheei ie der uit, en begos ie te zinge van: „Joep ik hei toch zoo'n leut¹¹⁾ gehad”

Toen heb ik um gezeid, dat ie moar eens naar de sjef most gaan en zegge da me veurt wouen.

Da dee die en toen most hij nog hard loope om der in te komme, en da gong zoo gemakkelijk nie, want hij kos moar krek mi zinnen kop door het petier.

Aon den colecteur vroeg ie of tie mocht rooke! Nee zeei die; toen den trein gong, toen stak een ander op, want zeit ie: nou denke ze toch dâ gij het gedoan het en meê gooiden ze alle as tusschen zin voete. Zoo hadde zum fijn te graze war?

Moar om nog eens op da feest terug te komme, den ooievaar van de veurige keer was der ook bij, en die wou den Koening maar oetse, moar den Koening war nie gak en zoo kostie zin eigen wel opskrijve.

't Waor toch skon, waent alle moal ware we krek bruurs en toch hadde we elkaar nie gezien en leut hadde we van het begin tot het end, das juist echt, zie de, das den geest van al die kèls, as ze saome zin dan hebbe ze leut, ook zonder snevel, die hebbe alleen oostgangers mit al der lappe en gordijne en bakkersjasje noodig, en dan hebbe ze toch nog den anderen dag een zwaore kop, 'maor wij nie. Ik heb petent gesloape en toen droomde ik dat er een aon het zinge was van:

Mie van Hoek

Zat op den stoep

En we zulle er eentje neme.

Mie van Hoek

Zat op den stoep

En we zullen er eentje doen,

Hoerah, hoerah, wat hebbe die boere een leve,

Hoerah, hoerah, wat hebbe die boere een skik.¹³⁾

Want skik had ik gehad, da mot gezeid zin, in ons bekende café¹⁴⁾, doar vuul ik me thuis, doar kan 'k van zegge, zooals we dat hier zoo uitspreke, doar bin ik as ruiter in huis.¹⁵⁾

En nou gaa ik er de pen weer eens bij neerlegge, tot een andere keer, dan heit de secretaris van de Senoat beschienst veel kèls gevonde, me dunkt as ie een goed vat bier as prijs gaf, da ie dan wel kèls krijgen zou; het was te prebeere.

En nou hou doe war!

Tbg., Mert 19elf.

BKK.

11) Leut = plezier.

12) Snevel = jenever.

13) Carnavalsliedje.

14) S. P.

15) Als ruiter in huis = thuis.

Kunst.

Tentoonstelling
van werken van „W. Degouve de Nuncques”.
(Rotterdamsche Kunstkring).

Wanneer men als „liebhaber” in de gelegenheid is om een tentoonstelling van schilderijen te bezichtigen, dan voelt men dikwels in lekerige onvolmaaktheid 't gemis aan routine ter beoordeling van de gegeven kunstwerken.

Ik noem het routine omdat ik er werkelijk van overtuigd ben dat een ieder die zich interesseert voor de kunst, leek zoowel als specialist, alleen door het vele zien, krities aanschouwen, verband zoeken, vergelijkingen maken, en vooral door in kalme berusting zich een enkel uurtje over te geven aan de impressie die de kunstuiting vermag te verwekken, instaat zal zijn 't kaf van 't koren te scheiden, te voelen het essentiele verschil tussen de kopie en de ware kunstuiting, te vatten de impressie die moet spreken uit de zielstoestandweergave van het genie.

Men begint dan duidelijk oog te krijgen voor de werkelijke kunstuiting ten opzichte van de min of meer goedgelukte weergave van individuele oogindrukken.

Dat 't onderscheid tussen de hieruit voortkomende produkten werkelijk moeilijk te konstateren is, blijkt wanneer men voor een origineel en een zeer goede kopie gezet

wordt en onwetend moet beslissen welke nu de eigenlijke kunstuiting is. Ik wil daarmee niet zeggen, dat een goede kopie geheel kunstloos is, maar toch ... 't is uit den aard der zaak iets heel anders; 't hoeft wel niet alleen een nauwkeurige lijnenreproductie te zijn, maar de direkte weergave van een zielstoestand is 't ook niet, 't blijft ook hierin slechts een ... kopie.

Maar wanneer men nu als enkel leek, mens die zich louter en alleen *interesseert* voor de kunst (hij mag misschien zo nu en dan zelf eens wat krabbelen uit liefhebberij) gezet wordt voor een grote kollektie schilderijen, waarvan de verscheidenheid en kleurenrijkheid 't arme hoofd doen duizelen, dan heeft men slechts te zien met een liefderik oog, 't al beschouwende als iets schoons dat u getoond wordt en waaruit een grote reuzenstem spreekt, die zegt dat ge u naar hartelust moogt te goed doen aan al dat moois, dat in forse kracht u toont de stemming die in alles is of kan zijn en de rijkheid van tinten die in lokkende overdaad uw oog verblinden doet.

Ik ben dan naar de tentoonstelling gestapt en alvorens me over te geven aan 't vele schone, dat in sterke contrasten optintte tegen het grauwwuivelen fond van de tentoonstellingszaal, heb ik me even verdiept in de Katalogus, waarin een korte levensbeschrijving van bovengenoemde schilder was afgedrukt. Ik moet u eerlijk bekennen dat hij mij geheel onbekend was, maar ook een eerste kennismaking heeft z'n charme.

Uit al z'n schilderijen spreekt een krachtige wil om de impressie, die de natuur op hem maakt, weer te geven. De aandoening die uit de landschappen spreekt, de stille koude winter, de warme weelderige zomer, de stille avond-schemering, de dodelike angst bij onweer, alles spreekt op meesterlijke wijze uit z'n verschillende werken. En dan de kalme eerbiedige devotie die treft in „De aanbidding der herders” en „De aanbidding der wijzen” (beiden pastelschetsen) en de aandoenlike smart in „Christus aan het kruis” en „Christus en de H. Maagd”. Vooral 't eerste, prachtig van tekening (krayon), onbestemd van lijnen; diepe droefenis van de drie wenende figuren onder 't kruis, kontrasterend met de statige indrukwekkende aftocht van een troep romeinen achter de heuvel, onbestemd even aftekenend tegen zware lucht.

Ook de „Judaskus” is door contrastwerking treffend schoon. De hartstochtelike Judaskop tegen die kalme, berustende, devote Jezuskop. Deze laatsten zijn wel is waar schetsen, maar de stemming spreekt reeds duidelijk genoeg, om te kunnen zeggen dat dit de mooiste en krachtigste werken van Degouve zijn.

In dezelfde hoek, waar deze Bijbelse voorstellingen geplaatst zijn, hangt een kleiner olieverfstuk, voorstellende „Sint Nicolaas.” 't Is een zeer eigenaardige voorstelling, als een verhaal uit oude tijd; sprookjesachtig, ... maar 't deed me meer aan een Don-Quichotte-type denken dan aan de gulle Sint die overal vrolijkheid brengt. Men ziet n.l. een winterlandschap, hoge bomen met daartussen ver-

scholen kleine hutjes, alles erg stemmig gehouden, en daar langs komt een oude bebaarde man met tabbert aangereden, op een muilezel in kalme stap voorbijtrekkend.

Een heel andere uitwerking vindt men in „Onder de Olijfbomen.” Fijn gestilleerd van tekening, magnifiek van kleur, teer getint, eteries, ragfijn. Een glooiing met olijfbomen tegen de helling geplant en onder een ervan een Jezusfiguur in stille eenzaamheid zich overgevend aan z'n overpeinzingen, zacht strelend een schaap, dat zich tegen z'n knieën aandrukt. In de weergave is weer iets sprookjesachtigs, wat men ook vindt in „Vijver te Tervueren” en in „Zomer.” Beiden prachtig en rijk van tint.

In deze 3 werken komt wel 't best de individuele visie van de schilder voor den dag. Hieruit ziet men duidelijk dat trachten naar stemming door samenwerking van lijn en kleur. Hier ziet men niet een reële weergave van de natuur zoals die zich voordoet aan de ziende mens, maar hier is de ziel innig saamgevochten met het tastbare. Het zijn wel de meest-geldende stukjes van Degouve's impressionistische kunst.

Z'n verdere schilderijen zijn in hoofdzaak winterstukken waarvan „Sneeuwavond” en „Dorp in Sneeuw” in kille blauwheid, treffen. De natuur is er zo geheel anders. Niet-tegenstaande de effenheid van kleur, is 't landschap er toch mooi gedetailleerd.

't Is weer iets heel anders dan „Sneeuw”, een winterlandschap, dat juist door z'n eenvoudigheid van tekening aandoet. Een enkele zware lijn voor begrenzing van bomen die in strakke lengte 't eentonig wit onderbreken.

Duidelijk spreekt ook uit „Het oude jaagpaard” de wil om met lijn en kleur door contrastwerking die intense stemming te bereiken die Degouve wilde weergeven. 't Is er te doen om die trage figuur van het trekkende paard met de man er achter, beiden weergegeven in onbestemde begrenzing onduidelijk grauwwuivelen van tekening afstekend tegen de ragfijn uitgewerkte bomenweg op de stille achtergrond.

Van z'n Brabantse landschappen, 't genre waarmee Degouve begon en dat hij later hervatte wil ik nog enkele noemen.

„Brabantsch landschap”, „Gehucht”, „Het dorp St. Job”. Allen groot van opzet weergevend 't eenzaam landelijke in de vrije natuur. Ook „Morgenstond” in z'n lichte tint als overgoten met de morgenzon, wazig teer, hoort hierbij.

Verder sterksprekende stukken zijn nog „Regenboog” en „Storm”. 't Enig stilleven „Boementuil op het rustaltaar” kon me niet bekoren. 't Heeft iets grofs. De zware kleuren die in grove overmaat 't perspektief wegnemen staken af bij de roerende harmonie van kleuren en onderwerpen van de andere schilderijen en pastels. . . .

Een ieder die in de gelegenheid is, deze tentoonstelling te bezoeken kan ik aanraden dit zo spoedig mogelijk te doen want veel is er te zien, veel is er om in kalme rust op de een of andere sofa in stille genoegzaamheid voor zoveel moois te genieten.

A. D. J.

(Zie verder Derde Blad).

ADVERTENTIEN.

Tot ons aller diepste droefenis verwisselde heden door acute uitdrooging ons aller geliefde

„EVERARDUS ROZENSTENGEL”

het tijdelijke met het eeuwige.

„Zalig zij zijn nagedachtenis”.

NEEFJE.

(Kosteloze plaatsing wegens onvermogen.)

FIRMA JACQ. J. G. CNOOPS

KLEERMAKERIJ ✕ DELFT

OUDE DELFT 218.

Uitsluitend prima Engelsche Stoffen.

Moderne Coupe. ✕ Matige prijzen.

VRAAGT de nieuwste Collectie STALEN van KREYMBORG's **f 30,-** Reclame-Costumes.

DERDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 17 MAART 1911. No. 23.

Delftsch Studenten-Corps.

Diësviering.

Het 63-jarig bestaan van het Corps zal worden gevierd op Donderdag 23 en Vrijdag 24 Maart.

Donderdagavond: Kroegjool, Diërede van den president van het D. S. C., daarna Diëscomedie van 't eerste jaar.

Vrijdag: 's middags één uur Diësoptocht, 's avonds Collation-diner, daarna Kroegjool.

Korte berichten.

Plakavond. De eerste jaars hadden deze mos vergeten, doch de politie die 't spelletje altijd graag meedoet, heeft 't de H. H. studenten helpen herinneren. Gaat dus door.

Diës-rede. Lange herhaling van de installatie-rede, 't S. W. staat weer vol, tot groot genoegen der Redactie.

Diëscomedie. De H. H. studenten ('t eerste jaar) benoemden reeds lang geleden een commissie. 't Wordt nogal tam, wellicht gaan ze er niet af. Het tooneel stelt voor het fort te Vlissingen met draadversperringen, voor bestormingen weet U.

Diësoptocht. Studenten worden geweerd, katers toegelaten. De Senaat vormt de beste groep.

Collation. De inteekenlijst wordt de volgende maand neergelegd. 't Diner wordt desondanks deze maand gehouden, om de prollen te weren weet U.

Ingekomen boeken.

LUX IN TENEBRIS. Maandblad op het gebied van het Blindenwezen. Redactie M. Jonker, Amsterdam.

De goede en nuttige bedoeling die dit maandblad voor ogen heeft om het blindenwezen meer bekend te maken onder 't Nederlandse publiek wat betreft nieuwe systemen van opvoeding en onderwijs als leerzaam feitenmateriaal te putten uit daarin verschijnende levensbeschrijvingen van blinden verdient onze volle sympathie.

Berichten en Mededeelingen.

HANDLEIDINGEN VEREENIGING.

De nog niet betaalde **contributie 1910—1911** benevens enkele achterstallige contributieposten van vorige jaren, zullen deze maand **worden geïnd per postquitantie**.

Een ieder wordt vriendelijk verzocht tot een voorspoedige inning mede te werken, door gereedlegging van het bedrag (f 0,55) of door het geven van zoodanige orders dat de quitantie bij aanbieding dadelijk kan worden betaald.

De Penningmeester.

C. TELLEGEN.

—o—

APOLLO.

Heeren-Concert op Dinsdag 28 Maart 1911 in de leeszaal van de Sociëteit Phoenix. 's Avonds 8 uur.

Het Bestuur.

Correspondentie.

Aan „Hartevrouw”.

Uw Gedicht was ongeschikt voor opname.

Agenda.

DEN HAAG.

Vrijdag 17 Maart. Kon. Schouwv.: Ned. Tooneel: „Een droom”, „Een vergissing”; 8 uur.

Geb. v. K. en W.: Volksconcert Residentie-Orkest; 8 uur.

Zaterdag 18 Maart. Kon. Schouwburg: Fransche Opera: „Madame Butterfly”;

Geb. v. K. en W.: Mengelbergconcert; 8 uur.

Zondag 19 Maart. Kon. Schouwv.: Het Tooneel „Lucifer”; 2 uur. Fransche Opera: „Carmen”; 8 uur.

Geb. v. K. en W.: Edmund's Ges.: „Die lustige Witwe”; 2 uur. Edmund's Ges.: „Der Graf von Luxemburg”; 8 uur.

Diligentia: Middageconcert Toos Hoog; 2½ uur.

Maandag 20 Maart. Diligentia: Liederavond Léonore Paardekooper—Perk v. Lith: 8 uur.

Dinsdag 21 Maart. Diligentia: Viool-Recital Joska Szigeti; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 17 Maart. Groote Schouwburg: „De gelukzaaier”; 8 uur.

Zaterdag 18 Maart. Groote Schouwburg: „Maar 'n droom”; 8 uur.

Zondag 19 Maart. Tivoli: „Haar groote dag”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

D. C. M. JANSSEN, Oude Langendijk 9.

DEWAR'S SCOTCH WHISKY	◇	. . .	f 2,00
„	„	Special.	. . . - 2,20
„	„	White Label.	- 2,45
„	„	Extra Special	- 2,60
„	„	Special Liqueur	- 3,20
LORNE HIGHLAND WHISKY.		- 2,20
HAIG & HAIG SCOTCH WHISKY	XXX		- 2,20

Technische Boekhandel en Drukkerij
J. WALTMAN JR. :: Binnenwatersloot.

VOORHANDEN:

PROGRAMMA VAN DEN BEETHOVEN-CYCLUS,

samengesteld door WOUTER HUTSCHENRUYTER.

(Uitgave van de Vereeniging HET BEETHOVEN-HUIS).

— PRIJS f 2,50. —

DICTATEN.

JONGE DAME, veel vrijen tijd, biedt zich aan voor het overschrijven en bijhouden van dictaten. Mooi duidelijk schrift. Spoedige aflevering. Zeer billijke condities. Uitstekende referentiën.

Brieven onder No. 5671, Bureau van dit Blad.

Heden verscheen een boek waarin een der belangrijkste vraagstukken van heden behandeld wordt, het „Berliner Tageblatt” schrijft:

Diese Aufzeichnungen decken mit mutiger Offenheit die krankhaften sexuellen Zustände jener erotischen Sturmperiode auf, mit der nach Ansicht von Frau Karin Michaëlis fast alle Frauen in dem „Gefährlichen Alter” zu kämpfen haben. Das Erscheinen dieses merkwürdigen Buches wird als ein „Literarisches Ereignis” angesehen.

PRIJS f 1,50.

Voorhanden bij de Technische Boekhandel en Drukkerij J. WALTMAN Jr.

E. DE GROOT,
hoek **VOLDERSGRACHT 33,**
geeft de **HOOGSTE** prijzen voor gedragen kleederen. Sedert 1870 bekend onder den naam van **VOGELEI.**

HEDEN VERSCHEEN:

Een Sonderheft der Woche

TANZWALZER
aus dem Wettbewerb der Woche.

VERZEICHNIS DER WALZER.

Siegfried Elsner Mein Stern.
Fay Foster Prairie-Blumen.
Philipp Gretscher Rheinischer Walzer.
Johan M. Schouten Holländisches Bauernfest-Walzer.

PRIJS f 1,—.

Voorhanden in den Technischen Boekhandel en Drukkerij J. Waltman Jr.

Abonneert U op het

Technisch
Studenten-Tijdschrift.

Prijs per jaargang f 4,—.

TECHNISCHE BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
J. WALTMAN JR.

TE KOOP AANGEBODEN: 1 volledig exemplaar van

DE INGENIEUR

waarvan de jaargangen 1—19 gebonden, de latere jaargangen los zijn.

Zich te richten tot de Technische Boekhandel en Drukkerij J. WALTMAN Jr., met brieven onder No. 5673.

Repeteeren Bouwkunde,

voor B¹⁻⁵ en C¹⁻⁵ door ervaren Bouwkundig Opzichter-teekenaar. Toezicht op teekenaarwerk, enz. Voordeelige condities en gemakkelijke afbetaling.

Brieven onder No. 5672, Bureau van dit Blad.

Techn. Boekhandel en Drukkerij
J. WALTMAN Jr.

Afdeeling DRUKKERIJ, Vlamingsstraat 34,
Telefoonnummer 286,

— beveelt zich beleeft aan voor de levering van: —
Boek- en Steendrukwerk, Autografiën enz. Visitekaartjes, Brievenhoofden, Kwitantien, Convocatiebiljetten en -kaarten, Contributiekaarten, Diploma's, Wetten en Reglementen, Dissertatiën en Stellingen, Programma's, Invitatiëkaarten, Menu's, Balboekjes. Voor Drukwerk van Vereenigingen zijn tal van vignetten beschikbaar.

C. MENSERT Pzn.

Gasfitter en Loodgieter.

OUDE DELFT 146.

Ontbiedt

S. LOGCHER,

: **CHOORSTRAAT 46,** :

die betaalt den **HOOGSTEN PRIJS** voor net gedragen Heerenkleeding.

Technische Boekhandel en Drukkerij
J. WALTMAN Jr.

BINNENWATERSLOOT 33—35.

Losse nummers verkrijgbaar van:

DE COURANT (alleen Maandagochtendnummer) 5 cent.
HET MAANDAGOCHTEND BLAD, (Sportnieuws) 5 "
SPORTKRONIEK 10 "
SPORTBLAD 10 "
REVUE DER SPORTEN 15 "
DE SPORT 10 "